

Zasady różnicowania stopy procentowej składki na społeczne ubezpieczenie wypadkowe

W artykule przedstawiono obowiązujące w Polsce od 1 kwietnia 2009 r. stopy procentowe składek na społeczne ubezpieczenie wypadkowe oraz nowe zasady różnicowania składek polegające na zwiększeniu zakresu ich podwyżek i obniżek dla płatników składek. Wskazano na narzędzie umożliwiające obliczanie składki w postaci kalkulatora znajdującego się na stronie internetowej CIOP-PIB. Dokonano oceny funkcjonującego systemu różnicowania stopy procentowej składki oraz propozycje jego udoskonalenia.

Rules to differentiate insurance premiums percentage rates in work accidents insurance

The article presents new principles of differentiating percentage rates of premiums (experience rating system) in social insurance against accidents at work in force as of April 1, 2009. New differentiation rules have resulted in a larger scale of increases and decreases of premiums payable by employers. A calculation tool to determine the premium is available at the CIOP-PIB homepage. The article evaluates the current system of differentiated premiums in social insurance against work accidents and proposes further improvements of the system.

Fot. Marcin Jochimczyk/StockXCHNG

Wprowadzenie

Podstawowym instrumentem ekonomicznym wpływającym na ograniczanie występowania wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest stosowanie już od dziesięcioleci m.in. w USA, Kanadzie i Australii, a także w większości krajów Unii Europejskiej (UE) zróżnicowanej składki w ramach systemów ubezpieczeniowych. Dotychczasowe doświadczenia wielu wysoko rozwiniętych gospodarczo krajów wskazują, że stosowanie zróżnicowanej składki powoduje obniżenie liczby wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Potwierdzają to także wyniki badań przeprowadzonych m.in. w Niemczech i Kanadzie. Przykładowo – badania przeprowadzone wśród przedsiębiorstw kanadyjskiej prowincji Ontario, uczestniczących w programie NEER (The New Experimental Experience Rating) realizowanym w latach 1998-2002 wykazały, że bodźce ekonomiczne, zastosowane przez instytucję ubezpieczenia wypadkowego, w postaci dodatkowych obniżek składek, wpłynęły na intensyfikację działań prewencyjnych [1, 2]. Spowodowało to w rezultacie znaczne zmniejszenie wypłaty odszkodowań dla pracowników przedsiębiorstw uczestniczących we wspomnianym programie.

Intensywność działań prewencyjnych była wprost proporcjonalna do wzrostu płacy oraz liczby osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie.

System zróżnicowanej stopy procentowej składki na społeczne ubezpieczenie wypadkowe, którego zasady zostały opracowane w CIOP-PIB, funkcjonuje w Polsce od 1 stycznia 2003 r. Wprowadzony został ustawą z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwaną dalej ustawą wypadkową oraz rozporządzeniem ministra pracy i polityki społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków [3, 4]. Od 1 stycznia 2003 r. do 31 marca 2006 r. różnicowanie stopy procentowej składki odbywało się jedynie na poziomie grup działalności¹. Od 1 kwietnia 2006 r. wprowadzono różnicowanie stopy procentowej składki także na poziomie płatników składek, a zakres podwyższania i obniżania składek zawierał się w granicach od –20% do +20% w stosunku do stopy procentowej składki dla grupy działalności.

¹Wg Polskiej Klasyfikacji Działalności z 2004 r.

Z dniem 1 kwietnia 2009 r. wszedł w życie 3. i ostatni etap wprowadzania zróżnicowanej składki na społeczne ubezpieczenie wypadkowe. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem ministra pracy i polityki społecznej z dnia 16 marca 2009 r. [5] zmieniającym rozporządzenie z dnia 29 listopada 2002 r., zwiększony został zakres obniżania i podwyższania składek z +/-20% do +/-50% w stosunku do stopy procentowej składki ustalonej dla danej grupy działalności.

Zasady różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w Polsce

Zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi składka na ubezpieczenie wypadkowe w Polsce jest ustalana na rok składkowy obejmujący okres od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego.

Płatnicy składek podzieleni są na dwie grupy:

- zgłaszający do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych
- zgłaszający do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych.

Dla wszystkich płatników składek, zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych, stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe jest taka sama i wynosi 50% najwyższej stopy procentowej, ustalonej na dany rok składkowy dla grupy działalności. Stopy procentowe dla grup działalności zostały określone w rozporządzeniu ministra pracy i polityki społecznej. Zgodnie z tabelą najwyższa stopa procentowa składki wynosi obecnie 3,33%, w związku z czym płatnicy składek zgłaszający do ubezpieczenia społecznego nie więcej niż 9 ubezpieczonych opłacają od 1 kwietnia 2009 r. składkę w wysokości 1,67% podstawy wymiaru składek.

Dla płatników składek zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe jest zróżnicowana. W tym celu płatnicy składek zostali przyporządkowani do określonych grup działalności, w zależności od rodzaju działalności Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), ujętej w rejestrze REGON podmiotów gospodarki narodowej.

Kategorie ryzyka wraz z odpowiadającymi im stopami procentowymi składki na ubezpieczenie wypadkowe dla poszczególnych 29 grup działalności

ustala minister pracy i polityki społecznej. Kategorię ryzyka dla grupy działalności ustala się w zależności od ryzyka określonego następującymi wskaźnikami częstości²:

- poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem
- poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich
- stwierdzonych chorób zawodowych
- zatrudnionych w warunkach zagrożenia w razie przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Kategorię ryzyka dla grupy działalności ustala się na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za 3 ostatnie lata kalendarzowe, dostępnych 31 stycznia każdego roku. Kategorię ryzyka dla grup

²Wskaźniki dot. osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem oraz w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich są obliczane na umowną liczbę 1000 pracujących. Wskaźniki dot. osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w razie przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy oraz stwierdzonych chorób zawodowych są obliczane na umowną liczbę 1000 zatrudnionych. Wymienione wskaźniki ustalane są odrębnie za pełen rok kalendarzowy dla grup działalności.

Tabela

GRUPY DZIAŁALNOŚCI, KATEGORIE RYZYKA I STOPY PROCENTOWE SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE WYPADKOWE DLA GRUP DZIAŁALNOŚCI (obowiązujące od 1.04.2009 r.)

Groups of activities, risk categories and percentage rates of contributions for work accident insurance for groups of activities (as of April 1, 2009)

Lp.	Grupy działalności	Kod PKD	Kategorie ryzyka	Stopy procentowe składki (%)
1	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	A	9	2,53
2	Rybołówstwo i rybactwo	B	6	1,73
3	Górnictwo i kopalnictwo surowców energetycznych	CA	12	3,33
4	Górnictwo i kopalnictwo surowców innych niż energetyczne	CB	12	3,33
5	Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	DA	6	1,73
6	Produkcja wyrobów włókienniczych i odzieży	DB	4	1,20
7	Produkcja skór wyprawionych i wyrobów ze skór wyprawionych	DC	4	1,20
8	Produkcja drewna i wyrobów z drewna	DD	10	2,80
9	Produkcja masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru, działalność publikacyjna i poligraficzna	DE	5	1,47
10	Wytwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej oraz paliw jądrowych	DF	5	1,47
11	Produkcja wyrobów chemicznych	DG	6	1,73
12	Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	DH	7	2,00
13	Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	DI	8	2,26
14	Produkcja metali i wyrobów z metali	DJ	9	2,53
15	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	DK	7	2,00
16	Produkcja urządzeń elektrycznych i optycznych	DL	5	1,47
17	Produkcja sprzętu transportowego	DM	8	2,26
18	Produkcja, gdzie indziej niesklasyfikowana	DN	7	2,00
19	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	E	6	1,73
20	Budownictwo	F	7	2,00
21	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	G	5	1,47
22	Hotele i restauracje	H	3	0,93
23	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	I	5	1,47
24	Pośrednictwo finansowe	J	2	0,67
25	Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	K	4	1,20
26	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne, organizacje i zespoły eksterytorialne	L, Q	3	0,93
27	Edukacja	M	3	0,93
28	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	N	5	1,47
29	Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	O	5	1,47

Źródło: załącznik do rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z dnia 16 marca 2009 r. [5]

działalności ustala się na okres nie dłuższy niż 3 lata składkowe. Od 1 kwietnia 2009 r. obowiązują nowe kategorie ryzyka razem z nowymi stopami procentowymi składek dla 29 grup działalności, zgodnie z załącznikiem do nowego rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej w sprawie różnicowania stopy procentowej składki (tabela).

Różnicowanie stopy procentowej składek na poziomie płatników składek

Przepis dotyczący różnicowania stopy procentowej składki na poziomie płatnika składek obowiązuje od 1 kwietnia 2006 r. Podstawę ustalania wysokości stopy procentowej składki stanowi kategoria ryzyka ustalana dla poszczególnych płatników składek w zależności od ryzyka określonego następującymi wskaźnikami częstości³:

- poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem
- poszkodowanych w wypadkach przy pracy – śmiertelnych i ciężkich
- zatrudnionych w warunkach zagrożenia, które występują w razie przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Wpływ wskaźników dot. osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem oraz poszkodowanych w wypadkach przy pracy – śmiertelnych i ciężkich, na ustalenie kategorii ryzyka dla grupy działalności jest równy i wynosi po 25%, natomiast wpływ wskaźnika dotyczącego zatrudnionych w warunkach zagrożenia jest dwukrotnie wyższy i wynosi 50%.

Kategoria ryzyka ustalana jest na podstawie danych przekazywanych przez płatników składek do terenowych jednostek organizacyjnych ZUS za trzy kolejne lata kalendarzowe. Dane niezbędne do ustalenia przez ZUS kategorii ryzyka płatnicy składek przekazują do dnia 31 stycznia danego roku za poprzedni rok kalendarzowy, w informacji o symbolu ZUS IWA. Wzór tej informacji znajduje się w załączniku do rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych [4].

Informację ZUS IWA za dany rok kalendarzowy zobowiązani są przekazywać płatnicy spełniający następujące warunki:

- byli zgłoszeni nieprzerwanie⁴ do ZUS jako płatnicy składek na ubezpieczenie wypadkowe od dnia 1 stycznia do 31 grudnia roku, za który jest składana informacja i co najmniej 1 dzień w styczniu następnego roku
- w roku, za który jest składana informacja, zgłoszali do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych [6].

³Wskaźniki częstości dla płatników składek są obliczane na umowną liczbę 1000 ubezpieczonych oraz ustalane odrębnie za pełny rok kalendarzowy dla płatników składek.

⁴Przez nieprzerwane zgłoszenie w ZUS jako płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe należy rozumieć, iż w każdym miesiącu roku, za który składana jest informacja, co najmniej jeden ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu wypadkowemu. Obowiązku złożenia informacji ZUS IWA nie mają więc ci płatnicy, którzy choć w jednym miesiącu danego roku nie byli płatnikami składek na ubezpieczenie wypadkowe, tj. ani jeden ubezpieczony nie podlegał temu ubezpieczeniu.

Na podstawie danych za lata 2006, 2007 i 2008, przekazanych w informacjach ZUS IWA, dla każdego płatnika składek ZUS ustalił stopę procentową składki obowiązującą w bieżącym roku składkowym i powinien zawiadomić o tym płatników składek nie później niż do dnia 20 kwietnia 2009 r. Podstawę ustalenia stopy procentowej dla płatnika składki stanowi kategoria ryzyka oraz wskaźnik korygujący, na podstawie którego płatnikowi składek ZUS ustala na rok składkowy stopę procentową składki w wysokości średniej dla działalności lub też odpowiednio obniżonej albo podwyższonej.

Dla każdego płatnika składek objętego zróżnicowaną składką wskaźnik korygujący został obliczony przez porównanie jego kategorii ryzyka, obliczonej z lat 2006-2008, z kategorią ryzyka ustaloną dla grupy działalności, do której dany płatnik został zaliczony. Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu wypadkowym, od 1 kwietnia 2009 r. rozpiętość wskaźnika korygującego może wynosić od 0,5 do 1,5. Stopy procentowe składek dla płatników ustalane są jako iloczyn stopy procentowej składki ustalonej dla grupy działalności, do której został zakwalifikowany płatnik oraz indywidualnego wskaźnika korygującego, wynoszącego:

0,5 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest niższa o co najmniej 6 kategorii od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

0,6 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest niższa o co najmniej 5 kategorii od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

0,7 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest niższa o co najmniej 4 kategorii od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

0,8 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest niższa o co najmniej 3 kategorie od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

0,9 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest niższa o co najmniej 2 kategorie od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

1,0 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest taka sama jak kategoria ryzyka ustalona dla grupy działalności albo niższa lub wyższa o 1 kategorię od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

1,1 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest wyższa o co najmniej 2 kategorie od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

1,2 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest wyższa o co najmniej 3 kategorie od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

1,3 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest niższa o co najmniej 4 kategorie od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

1,4 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest wyższa o co najmniej 5 kategorii od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności

1,5 – jeśli kategoria ryzyka ustalona dla płatnika składek jest wyższa o co najmniej 6 kategorii od kategorii ryzyka ustalonej dla grupy działalności.

Rys. 1. Strona internetowa portalu CIOP-PIB: www.ciop.pl/18738.html udostępniająca możliwość wyliczenia składki na ubezpieczenie wypadkowe

Fig. 1. CIOP-PIB's Internet site: www.ciop.pl/18738.html with a calculator for determining the contribution for accident insurance

Korzystając z kalkulatora składki⁵ można obliczyć wysokość zarówno procentową, jak i kwotową składki na ubezpieczenie wypadkowe w przedsiębiorstwie (rys. 1.). Można także za pomocą kalkulatora przeprowadzać analizy wpływu na wysokość składki zmian zarówno liczby ubezpieczonych, jak i liczby wypadków przy pracy, w tym śmiertelnych i ciężkich oraz osób pracujących w warunkach zagrożenia.

Ustawa wypadkowa dała uprawnienia inspektorom pracy Państwowej Inspekcji Pracy do przeprowadzania kontroli prawidłowości danych zawartych w informacjach ZUS IWA. W 2008 r. inspektorzy pracy sprawdzając poprawność informacji ZUS IWA podczas przeprowadzania 7330 kontroli stwierdzili 402 przypadki nieprawidłowych danych i powiadomili o tym jednostki terenowe ZUS. Nieprawidłowości dotyczyły głównie danych o liczbie wypadków przy pracy oraz o liczbie pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Według oceny Państwowej Inspekcji Pracy poziom nieprawidłowości dotyczących sporządzanych przez pracodawców informacji ZUS IWA był bardzo niski [7].

Ponadto, realizując zapisy art. 36 ustawy wypadkowej, inspektorzy pracy skierowali w 2008 r. do ZUS 87 wniosków o podwyższenie o 100% składki na ubezpieczenie wypadkowe na najbliższy rok składkowy. Wnioski te wynikały z rażących naruszeń przepisów bhp i głównie dotyczyły przedsiębiorstw budowlanych, a związane były z niezabezpieczeniem stanowisk pracy na wysokości, a także ze stosowaniem niebezpiecznych maszyn i urządzeń. Z informacji otrzymanych z ZUS wynika, że we wszystkich 87 sprawach wydano decyzje o podwyższeniu składki. W 12 przypadkach pracodawcy odwołali się do decyzji ZUS.

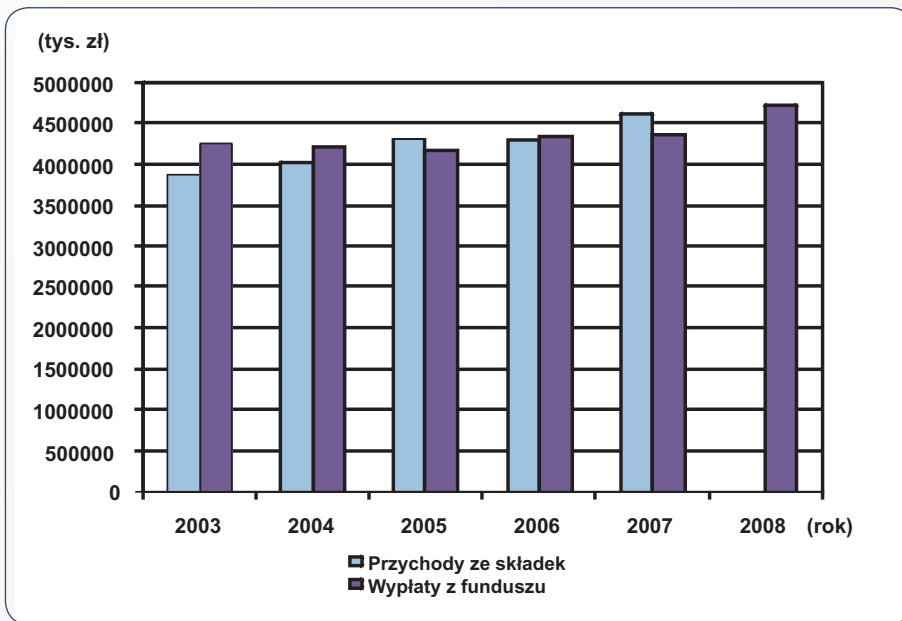
⁵ Kalkulator składki stanowi jeden z modułów opracowanego w CIOP-PIB programu komputerowego BHP-AKK: www.ciop.pl/11887.html służącego do obliczania i prognozowania kosztów bhp w przedsiębiorstwie.

Ocena funkcjonowania systemu zróżnicowania stopy procentowej składek

Ponad sześćdziesięcioletni okres funkcjonowania wyodrębnionego systemu społecznego ubezpieczenia wypadkowego pozwala na dokonanie jego oceny. Pod względem finansowym ocena ta jest pozytywna z uwagi na znaczną równowagę między wpływami ze składek i wydatkami z funduszu ubezpieczenia wypadkowego ZUS. W latach 2005 i 2007 zaobserwowano nadwyżkę wpływów nad wydatkami, natomiast w latach 2003, 2004 i 2006 wydatki przewyższały wpływy ze składek (rys. 2.). W 2008 r. nastąpił stosunkowo znaczny wzrost wypłat z funduszu wypadkowego, które osiągnęły kwotę 4 718 mln zł. W bieżącym roku, zdaniem

Fot. Marcin Rolicki/Stock.XCHNG

Rys. 2. Przychody i wydatki funduszu wypadkowego ZUS w latach 2003-2008 (za 2008 r. brak danych o przychodach ze składek)

Fig. 2. Revenues and expenses of ZUS (Social Insurance Institution) Fund for Accident Insurance in 2003-2008 (no data are available on revenues from contributions for 2008)

Źródło: www.zus.pl oraz „Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego” ZUS, 2009 r.

autora, należy oczekiwać ujemnego salda dochodów i wydatków funduszu ubezpieczenia wypadkowego z uwagi na zmniejszenie wpływów ze składek związane z obniżaniem płac w wielu przedsiębiorstwach oraz ze wzrostem bezrobocia w warunkach kryzysu gospodarczego.

Przeprowadzona analiza funkcjonowania systemu zróżnicowanej składki umożliwiła wykazanie pewnych wad tego systemu powodujących, iż nie motywuje on pracodawców w wystarczającym stopniu do ponoszenia dodatkowych nakładów na poprawę warunków pracy w przedsiębiorstwach. Wady te dotyczą:

- ograniczenia zakładów pracy objętych zróżnicowaniem składki do płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych, co powoduje nierówne traktowanie podmiotów gospodarczych; w rezultacie mikroprzedsiębiorstwa, stanowiące największy sektor przedsiębiorstw w Polsce, nie są objęte systemem zróżnicowanej składki; ponadto obowiązujący przepis może być wykorzystywany do obchodzenia prawa polegającego na celowym zwiększeniu lub zmniejszeniu liczby ubezpieczonych pracowników w celu opłacania niższej składki ubezpieczeniowej

- liczba 29 grup działalności, stanowiących tzw. wspólnoty ryzyka, jest niewystarczająca, gdyż nie uwzględnia w zadowalającym stopniu zróżnicowania ryzyka związanego z pracą; powoduje to, że w ramach danej grupy są podgrupy o bardzo zróżnicowanym ryzyku zawodowym; i tak np. w grupie „transport, gospodarka i łączność” znajduje się transport drogowy, szynowy, wodny, lotniczy, działalność związana z turystyką oraz poczta i telekomunikacja, a więc grupy o bardzo zróżnicowanym ryzyku; konsekwencją tego jest nieuzasadnione merytorycznie podwyższenie lub obniżenie składki i ograniczenie jej stymulującego oddziaływanie

- system różnicowania składki na poziomie płatników składek w niewystarczającym stopniu reaguje na obniżenie lub zwiększenie w przedsiębiorstwie wskaźników częstości wypadków przy pracy, chorób zawodowych oraz liczby pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia; często zmiana tych wskaźników nie przekłada się zadowalająco na obniżenie lub podwyższenie kategorii ryzyka oraz wynikającej z niej wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe i w ten sposób nie motywuje w oczekiwanym stopniu pracodawców do ponoszenia dodatkowych nakładów na poprawę warunków pracy w przedsiębiorstwach.

Potrzeba doskonalenia systemu – propozycje

W celu udoskonalenia systemu różnicowania składek na ubezpieczenie wypadkowe celowe jest wprowadzenie zmian zarówno w ustawie, jak i w nowym rozporządzeniu w sprawie różnicowania stopy procentowej składki. Zmiany w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych powinny dotyczyć:

- zwiększenia zakresu podmiotów objętych różnicowaniem składki na ubezpieczenie wypadkowe, zgodnie z którym stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 2 ubezpieczonych (obecnie nie więcej niż 9 ubezpieczonych) wynosi 50% najwyższej stopy procentowej ustalonej na dany rok składkowy dla grup działalności

- stopa procentowa składek dla płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego od 3 do 9 ubezpieczonych powinna być zróżnicowana jedynie na poziomie grup działalności i ustalana w rozporządzeniu ministra pracy i polityki społecznej.

Zmiany w rozporządzeniu dotyczącym różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe powinny uwzględniać:

- propozycje nowych stóp procentowych składki na ubezpieczenie wypadkowe dla grup działalności w zależności od kategorii ryzyka (zmiana załącznika nr 1 do rozporządzenia z dnia 29 listopada 2002 r. [4])

- zmianę obowiązujących kryteriów ustalania kategorii ryzyka według wskaźników częstości wypadków przy pracy, chorób zawodowych oraz pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia do wyznaczania kategorii ryzyka w celu zwiększenia oddziaływania motywacyjnego płatników składek w celu intensyfikacji działań w kierunku poprawy warunków pracy (zmiana załącznika nr 3 do rozporządzenia z dnia 29 listopada 2002 r. [4])

- zwiększenie z 29 do 60 liczby grup działalności opracowanych w CIOP-PIB na podstawie nowej Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), która od 1 stycznia 2010 r. zastąpi dotychczasową klasyfikację działalności (PKD 2004).

Należy oczekiwać, iż wprowadzenie zaproponowanych zmian legislacyjnych wpłynie pozytywnie na zwiększenie w przedsiębiorstwach motywacji do podejmowania działań prewencyjnych. W dłuższej perspektywie czasu powinno to prowadzić do poprawy warunków pracy oraz zmniejszenia kosztów wypłat świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego.

PIŚMIENNICTWO

[1] E. Tompa, S. Trevithick, McLeod CH. *Systematic review of the prevention incentives of insurance and regulatory mechanisms for occupational health and safety*. "Scandinavian Journal of Work", Environment & Health, Vol. 33, Number 2, 2007

[2] E. Tompa, M. Fang. *The Impact of Experience Rating and Firm Size Dynamics on Occupational Health and Safety Performance*. 8th International WorkCongress on Work Injury Prevention, Rehabilitation and Compensation, Durban, RPA, 2008

[3] Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. DzU nr 199, poz. 1673 z późn. zm.

[4] Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków. DzU nr 200, poz. 1692 z późn. zm.

[5] Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków. DzU nr 43, poz. 350

[6] *Zasady składania i wypełniania informacji o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe ZUS IWA*. Poradnik dla płatników składek. ZUS, Warszawa 2006

[7] *Sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2008 r.* <http://rop.sejm.gov.pl>

Publikacja przygotowana na podstawie wyników uzyskanych w ramach I etapu programu wieloletniego pn. „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” dofinansowywanego w latach 2008-2010 w zakresie zadań służb państwowych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Główny koordynator: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.